

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

„Mi pa smo upali...!“

Velikonočne misli koroškega Slovencea.

Doživeti za velikim pričakovanjem še večje razočaranje — to gre vsakemu človeku do živega. Zato se prav nič ne moremo čuditi učencema na poti v Emaus. Pogovarjata in sprašujeta se venomer o Kristusovi usodi. Odrešilne misli ne najdet. Žalosti se predajata. V svoji boli zložita čudovitolepo življenje Kristusovo. Toda ta popis Jezusovega življenja zaključita z brezupnim, pritajenim solz drhtečim klicem: „Mi pa smo upali, da je on tisti, ki bo rešil Izraelsko ljudstvo!“ (Primerjaj: Lukov evangelij, 24. poglavje!)

Kristusu zvesti so od njega upali in pričakovali vse: Oproščenje grešnih strasti in človeških pomanjkljivosti, osvobojenje rimskega gospostva, vpostavitve neporaznega večnega kraljestva čez vse narode sveta, odstranitev vsega trpljenja in izpolnitev tolikih človeških neizgovorjenih želja! Kar le judovsko srce poželi za se in za svoje strastno ljubljeno ljudstvo — vse bo izpolnil Mesija-Kralj, ko stori veliki čudež... In ni ga storil! Vrh vsega tega je danes že tretji dan, odkar se je to zgodilo! Sama pripovedujeta o čudnih dogodkih ob Kristusovem grobu. V svoji obupanosti ne vidita zarje vstajenja. Kako bi bilo vendar mogoče vstajenje po tolikem porazu? „Mi pa smo upali“ — upali in obupali!

Ali jih ne mrgoli vsepovsodi teh zagrenjenih obupancev in črnogledov? Toliko upov smo stavili v naše delovanje in žrtvovanje za nezlomljivi krščanski svetovni nazor, da prepojimo svet s krščansko miselnostjo pravice in ljubezni. Pa vidimo, kako zmota slavi svojo prešerno zmago. Mesto dejavne pravičnosti in ljubezni gospoduje naduta nasilnost posameznikov ali ljudskih mas. Mi pa smo upali... in obupali!

Ves svet jih je poln, prepolna jih je tudi naša Avstrija, teh zagrenjenih obupancev in črnogledov. Vso rešitev stoterih kričečih vprašanj so pričakovali od stanovske preureditve družabnega življenja na krščanski podlagi. In ko zaznajo, da le niso izpolnjeni vsi veliki upi, se užaljeni in razočarani umaknejo iz „dneva vročine“.

Ali naj ostanemo dolžni odgovor obupancem, črnogledom, zabavačem? Nikar ne! „Edini tujec“ bi moral biti, kdor bi ne vedel o krivicah, nedostatkih, pomanjkljivostih, ki kričijo do neba! Toda, „o nespametni“, ali res pričakujete rešenja sveta in Avstrije v njem od političnih uspehov, od spremenjenih ustav, od stanovske zamisli človeške družbe!? „O nespametni“, ali res mislite, da bi Kristusovo kraljestvo, ki „ni od tega sveta“, pa je na tem svetu, moglo biti kar čudežno ustvarjeno v kaki državni obliki?!

Velikanski čudež je Kristusovo vstajenje iz groba smrti, če gledamo že zgolj zgodovinsko dejstvo. Toda ali je s tem ves svet bil mahoma krščanski? Ta čudež vstajenja je bil le začetek. In nato so se apostoli morali poprijeti neumornega dela. Zgodovina vseh krščanskih stoletij nam pripoveduje o pokristjanjenju sveta — najprej okrog Sredozemskega morja, potem pa preko vseh oceanov, v misijonskih deželah, kjer je danes silen razmah krščanstva, medtem ko najstarejša hči Cerkev — Evropa — tone v brezverstvu, brezboštvo, belem poganstvu... Tako se pokristjanjenje sveta nadaljuje skozi vsa stoletja od človeka do človeka. Spreobrnjenje človeka se neštetokrat razbije ob nepremagljivih ovirah, vspeli pokristjanjenji nihajo med porastkom in propadanjem in do danes svet ni krščanski. Ali bo kdaj tako krščanski, da ne bo več „plevela med pšenico“ — propalic med poštenjaki? „Pustite rasti plevel do dneva žetve...“ V slehernem krščanskem zemljanu je še toliko nekrščanskega, tudi v vsakem

krščanskem junaku-svetniku je še toliko nepopolnega. Ali potemtakem kaka država zamore biti čisto krščanska? Ali zgodovina sploh pozna kako čisto krščansko državo, čisto krščansko družbo, kakor pozna svetniške osebnosti? Sveti Avguštin je napisal čudovito knjigo „De civitate Dei — o božji državi“. Toda ostala je pač knjiga. In je le potrdila Kristusove besede: „Moje kraljestvo ni od tega sveta...“ In potrdila jih bo vsaka ustava, četudi: sloni na večnostnih temeljih in papeških krožnicah. Idealom se je mogoče približati. Ideale vresničiti do zadnjih možnosti, to bi pomenilo, človeku iztrgati iz duše hrepenenje za večnimi dobrinami, ki jih svet ne more dati. Tako ostane vsako človeško delo nepopolno in črnogledi nergači bodo tudi v najjasnejših časih Cerkve našli več sence ko svetlobe. Avstrija bo krščanska in s tem pravična, prijetna domačija vseh državljanov blage volje, ko bo velika večina avstrijskega ljudstva od vladnih mož do občinskih revežev (beračev tedaj ne bo več) prepojena s krščanskim duhom dejavne pravičnosti in ljubezni. Zato pa je treba mnogo razumnega in vztrajnega dela od strani države in Cerkve, posameznikov in stanov. Ne kaže pričakovati čudežev — delo mora čudeže vstvarjati. Tistemu gospodarju bi se smejali (saj ga menda ni med živimi), ki bi šel ukazovat: „Pomlad, nastopi! Žito, nikar se dolgo ne cimi, kar hitro poženi v steblo, da čimprej dozori klas!“ Vsakdo mora vedeti: Kar raste, potrebuje svoj čas. Pa se tudi po tem znanju ravnati in potrpeti! Potrpeti tudi z navidez počasno rastjo krščanske Avstrije!

Tudi mi koroški Slovenci ne živimo na mesečnem kraju, zato tudi med nami ne primanikuje zagrenjenih črnogledih obupancev. Krščanska, stanovsko urejena Avstrija bo vskeozi pravična svojim narodnim manjšinam, ne bo jim več mačeha izza liberalne dobe, ampak dobrotna mati. To pričakovanje je bilo upravičeno najprej radi krščanske pravičnosti, kateri se je nova ustava podredila; potem pa tudi zaradi pravičnih besed in obljub iz ust najbolj odgovornih voditeljev nove Avstrije; slednjič še zaradi povdarjeno nemškega značaja večinskega nemškega naroda, ki naj v svoji državi ohrani pristnost brez vsake tujerodne primesi. Mi pa smo upali...! Vsakemu odkritosrčnemu Avstrijcu mora biti žal, da se to upravičeno pričakovanje ni dopolnilo v posmeh vsem oviram. Le to bodi tu povdarjeno, da je prav z ozirom na krščanski značaj naše države velika škoda, da se koroške Slovence kot zavedno narodno manjšino odriva, da se jih celo skuša tajiti. To se godi v znamenju, ki je vse prej ko avstrijsko, nemško, krščansko-pravično. Zavedni koroški Slovenci so bili na dvoji južnokoroški zemlji edini krščanski steber proti zmotam socializma in liberalizma v razburkanih časih. Skupno s krščansko-socialno mislečimi Nemci so branili krščanski svetovni nazor v demokratskem deželnem zboru Koroške. In danes? Niti javna tajnost več ni, da so krščansko in narodno zavedni koroški Slovenci odrinjeni v pretežni večini od javne gradnje krščanske Avstrije — nekako kakor služabnik, ki je storil svojo dolžnost in navidez ni več potrgeben. Dober gradbeni material naj le bodo Slovenci kot zavedni kristjani pri gradnji stanovske družbe, toda kot voditelje, zidarje, sodelavce pri V. F. in stanovskih organizacijah jih odrivajo osebnosti, ki se ne morejo ponašati s krščansko in avstrijsko usmerjeno miselnostjo v preteklosti. Ti novi graditelji-voditelji, ki niso nikdar poprej nosili ne v srcu ne v dejanju avstrijskega in krščanskega vzora, obenem kalijo pristnost avstrijskega nemštva, ker z usti, ki jih je dojila slovenska mati, zatrjujejo svojo nemško narodnost. Njihova pogla-

vitna skrb je ponemčevanje koroških Slovencev, ker vsa Koroška pripada „dem Lebensraum des grossen deutschen Volkes“. Tako se je omajalo zaupanje koroških Slovencev, ko je padla vidna zunanja skupnost narodno zavednih in versko značajnih naših sorojakov kot žrtev grdega sumničenja in neupravičenega nezaupanja in ko je pravične obljube najvišjih državnih voditeljev glede primernih ljudskih šol in drugih javnih ustanov preupil pobesneli nekrščanski krik naših narodnih odpadnikov in nasprotnikov: Mi imamo postavo in po tej postavi morajo koroški Slovenci utoniti v nemštvu...!!

Mi koroški Slovenci pa smo upali...! Kljub vsemu upravičenemu upanju, ki je bilo tako silno, da je celo v naših vrstah grozil razkol, so še enkrat zmagali naši stari nasprotniki, toda topot pod zastavo krščanske, stanovske, nemške Avstrije. Nad božjo pravico naroda je zmagala krivica narodnega odpadništva in verske brezbriznosti. Toda vsemu videzu nalašč povdarjamo: Čeprav pod zastavo nove Avstrije, ki so jo naši nasprotniki grdo zlorabili, se ta narodna krivica ni zgodila v imenu krščanske Avstrije, ampak je bila le ena poslednjih zmag temnih sil... Še nas bodo potrebovali, še nas bodo klicali. Saj vendar ne pojde trajno brez značajnih in zavestnih kristjanov na vasi, v velikem delu dežele še manj, najmanj pa pri gradnji nove Avstrije.

Ne smemo sličiti učencema na poti v Emaus! Vsled svojega razočaranja nista videla, niti nista hotela in mogla videti zarje vstajenja Kristusovega. Koliko jasnih spoznanj glede pravične manjšinske politike je že posvetilo v javnost nove Avstrije. Poraja se nova zdrava miselnost po listih in knjigah. Od misli do dejanj je treba le še volje. In če volje ne bo sprožila pravicoljubnost, sprožila jo bo gotovo koroželjnost. Biti bi morali slepi pri nas in drugod, da bi ne videli, kako počasi, toda vztrajno vstaja velika slovanska solidarnost in preko te ne bo mogel noben Slovanom soseden narod. Tedaj bodo pa prav gotovo padle ovire pravične rešitve manjšinskega vprašanja tudi v naši Avstriji. Tedaj našega upanja ne bodo več tešili z obljubami, pač pa z dejanji!

Ali naj pritrdimo obupanem in zagrenjenim črnogledom? Ali naj damo slovo vsem upom? Ali naj razočarani klonemo pod silo trenutnih razmer nasilja? Krščanska vest ne pozna kompromisnega dela, dela iz gole koristi. Vest pozna le delo kot dolžnost. Kar je človeku dolžnost, ne more in ne sme biti odvisno od naklonjenosti ali nenaklonjenosti, od vspeha ali nevspeha, od iskrenosti ali podtikavanja. Dolžnost terja, da dajemo državi, kar je njenega, toda vedno pod velikim vodilom, da s tem damo tudi Bogu, kar je božjega. In zato smo dolžni braniti in terjati božjo pravico naroda povsod in pred komurkoli. In dolžni smo še v vse višji meri seči po samopomoči. V tej samopomoči vstaja novo življenje našemu ljudstvu, kateremu zaman izkopavajo grob. Mlada pomlad veje skozi naše južnokoroške domove. Bolj smo od temnih, zlohotnih sil potisnjeni ob stran, lepše brsti in kipi naše narodno življenje. Kdor tega ne vidi, je slep kakor učenca na poti v Emaus. Kdaj se tudi njemu v spoznanju vrne vid?

Mi smo in bodemo upali. Obupati nam treba ne bo. Zmagal bo, kdor ima na svoji strani božjo pravico, neomajno vero in — boljše živce! V samopomoči pa se bomo zanesli le na sebe in na Boga. Le tako je pravo upanje. Ljudstvo pa, ki še upa, ima dovolj življenske sile.

Sv. oče o komunizmu.

Kot velikonočno darilo sv. stolice je izšla papeška okrožnica „Divini redemptoris“, v kateri vidni poglavar Cerkve poziva svet k obrambi pred komunizmom. Glavne misli njene so:

Komunistični nauk izhaja iz materializma, ki uči, da obstoja na svetu samo materija s svojimi slepimi močmi, iz nje da se je razvilo rastlinstvo, živalstvo in človeštvo. Tudi človeška družba je po tem nauku ena izmed oblik te materije. V komunizmu ni prostora za Boga, duha in dušo. Zato ubija človekovo svobodo in odreka osebnosti vsako pravico, razkraja dostojanstvo sv. zakona, uničuje družino ter odteguje ženo domačemu ognjišču in vzgoji otrok. Vera je komunizmu mamilo in jo zato napada z vsemi sredstvi. Komunizem je torej sistem blodnih naziranj, nasprotuje zdravi pameti, prevrača družabni red ter ponižuje človeka v sužnja. Pravi, da hoče pravico ubogih, dogodki v Mehiki, Španiji in predvsem v Rusiji pa govorijo drugo resnico.

V drugem delu svojega pisma postavi sv. oče komunističnim blodnjam nasproti nauk katoliške cerkve, ki priznava Boga kot Stvarnika, Sodnika in Očeta, tako oznanjuje enakost in bratstvo ljudi in brani človeško svobodo in pravico osebnosti. Večna sreča je človekov nadnaravni cilj, družina in družba naj mu dosego tega cilja olajšata. Zato cerkev prizna državo in oblast, ki naj služita gospodarski in družabni blaginji. Njen nauk je v ravnotežju pravičnosti in resnice, izravnava pravice in dolžnosti, avtoriteto in svobodo, dostojanstvo poedinca in države, človeške osebnosti in božjega namestništva oblasti. Njen nauk urejuje na podlagi ljubezni do Boga ljubezen do sebe, družine, države in človeštva. Določena gospodarskega in družabnega sistema Cerkve ni postavila, vendar je določila jasne smernice, ki naj vodijo k družabnemu napredku. Sredstva proti novemu, velikemu zlu so v obnovi krščanskega življenja, v ločitvi od posvetnih dobrin, v pravičnosti delodajalcev in premožnih napram delavcem in njihovim družinam. Delavcem je treba dati pravice ne pa miloščine!

Borba proti komunizmu pripade v prvi vrsti duhovnikom, nato katoliški akciji in verskim občestvom ter končno stanovskim organizacijam. Katoliški delavci in nedelavci naj opustijo medsebojne male spore in se združijo za edini, veliki boj, država naj podpira cerkveno akcijo in daje z razumno upravo dober vzgled, onemogoči naj brezbožniško propagando. Sv. oče se končno obrača na blodeče sinove s prošnjo, naj se vrnejo nazaj v skupni dom k edinemu zveličarju sveta Kristusu.

Vatikan in narodni socializem. Minulo nedeljo so v Nemčiji s prižnic prebrali pismo sv. očeta, v katerem poglavar Cerkve z žalostjo ugotavlja, da se nemška vlada ne drži sklenjenega konkordata

in noče sporazuma s Cerkvijo. Pismo zaključuje: „Če brez naše krivde ne pride do migru, bo Cerkve svoje pravice in svoboščine v imenu Vsemogočnega odločno branila.“ — Pismo je vzbudilo med hitlerjanci veliko vznemirjenje.

Srednja pot Avstrije. Vedno bolj je v avstrijski zunanji politiki čutilo težnjo zблиžanja z zapadnimi demokratičnimi državami Francijo in Anglijo ter Malo antanto. Kanceler stremi odločno za tem, da bi Avstrija postala nekaka posredovalka med fašizmom Nemčije in Italije ter blokom demokratičnih držav. Koncem minulega tedna se je mudil v Budimpešti in sluti se, da je informiral Madžare o predstojećih avstrijskih korakih za zблиžanje z državami Male zveze.

Jugoslavija in Italija. Med Jugoslavijo in Italijo se vršijo pogajanja, ki vzbujajo pozornost vse Evrope. Pogajanja so gospodarskega in političnega značaja. Baje je Italija pripravljena zvišati jugoslovanski uvoz in ponuditi Jugoslaviji novo politično prijateljstvo. Jugoslavija zблиžanju z Italijo po izjavi min. predsednika Stojadinoviča ni nenaklonjena. Sporazum med obema državama zna roditi mnoge dobre posledice.

Anglija hoče rešiti Evropo z novim načrtom: Štiri velesile (Anglija, Francija, Italija in Nemčija) naj bi sklenile posebno pogodbo, ki bi očuvala evropsko varnost in evropski mir. Na predlog so evropske vlade odgovorile pritrdilno. Nemčija in Italija pa sta si pridržali gotove predpogoje, ki gredo v bistvu za tem, da državi nočeta sprejeti obveznosti za mednarodno varnost, ako se jima ne dodelijo tudi gotova pravica mednarodni politiki. Kot je angleški predlog lep in hvalevreden, bo ostal najbrže neizveden vsled različnih interesov, ki bi jih velesile ob njem posamič zastopale, in še vsled tega, ker bi ga ostale države, ki bi stale izven pakta, ne podpisale.

Pogled po svetu. Vatik an. Po 3 in pol mesecih sv. oče spet daruje sv. mašo v svoji kapelici. Med prazniki bo sprejel 20.000 romarjev, med njimi tudi španske begunce. — Avstrija. Investicijskega posojila je bilo podpisanega 160 milj. šilingov. Dosedanjega varnostnega ministra Neustädter-Stürmer-ja je zamenjal policijski prezident dr. Michael Skubl. — Jugoslavija. Senat je odobril vladni proračun. Beograjska „Samouprava“ potrjuje predstoječi sklep prijateljstva med Jugoslavijo in Italijo. — Čehoslovaška. Vlada nadaljuje svojo manjšinsko politiko. Imenovanih je bilo več višjih uradnikov-Nemcev v ministrstvu. V senat v Brnu sta imenovana prvič tudi dva nemška jurista. V Pragi so nemške stranke s pristankom vlade ustanovile poseben urad, ki se bo bavil z zaposlitvijo nemških delavcev in uradnikov ter z šolskimi vprašanji. — Italija. Mussolinijevo bivanje v afriški Libiji je vzdignilo v Evropi mnogo prahu. Posebno je vznemirila njegova izjava, da se Italija smatra za zaščitnico izlama,

njegove vere in blagostanja. Arabski muslimni so mu v znak zaupanja podarili zlati „izlamski meč“. — Francija. V pariškem predmestju Clichy je prišlo minuli teden do krvavih spopadov med delavstvom in pristaši „Ognjenega križa“. Ubitih je bilo 6, ranjenih 300. Zbog spopada je stopilo do 2 milijona delavcev v stavko. Očividno se francoski komunisti začnajo Blumu in njegovi vladi odmikati, ker se ne strinjajo z njegovo smerjo pomirjevanja. — Španija. Boji za Madrid se nadaljuje z menjavajočo se srečo. Anglija zamerja Italiji, da kljub prepovedi še napred popira Francove čete, Italijani pa kažejo na Francoze in Ruse, ki skrivaj pošiljajo pomoč španskim socialistom. Madrid je po zračnih napadih trpel veliko škodo. Uničenih je nad 1000 velikih poslopij, pri bombardiranju je našlo smrt doslej 1500 oseb, 4000 pa je bilo poškodovanih. Škoda gre v milijarde. — Nemčija. V dunajskih listih ponatiskujejo „pesmi“ nekega Sebeckerja, ki vsled svoje pamphletske vsebine vzbujajo ogorčenje. V eni teh „pesmi“ se pravi med drugim: Dohovniki tulijo po avstrijskih ulicah, mažejo z blatom in poganjajo v smrt vse, kar je nemškega, v čast židovskemu Bogu... Maščevanje pride s severa! Gorje tedaj! Te „pesmi“ služijo vzgoji hitlerjanske mladine. — Anglija. V Londonu je umrl bivši angleški zunanji minister Austen Chamberlain. Na kronanje kralja Jurija je vlada povabila tudi bivšega abesinskega neguša, vsled česar se vznemirja Italija. Zato ne bo poslala posebnega zastopstva k svečanostim, marveč jo bo zastopal samo poslanik Grandi. — Amerika. V mestu New-London je prišlo do strašne nesreče. V nekem tamošnjem šolskem poslopiju je eksplodirala plinska peč, poslopje je v trenutku eksplozije zletelo v zrak in pokopalo pod ruševinami nad 700 otrok in učiteljev. Doslej so našli 455 šolarjev mrtvih, več sto pa težko poškodovanih. Na mestu nesreče so se odigravali pretresljivi prizori. — Azija. Vlada notranje Mongolije je javno proglasila, da smatra Japonsko za svojo zaščitnico. S tem deli usodo Mandžurije, ki je postala japonska provinca z navidezno neodvisnostjo.

DOMAČE NOVICE

Cerkveni shod. (Maria Rain-Žihpolje.) V nedeljo dne 4. aprila t. l., to je na „Belo nedeljo“ se vrši na Žihpoljah prvi letošnji cerkveni shod s sledečim sporedom: Prva božja služba ob 7. uri s pridigo, ob 8. in 9. uri zaporedoma dve sv. maši, ob 9. uri slovesna božja služba s pridigo. Pop. ob četrta na tri kratek nagovor, pete Marijine litanije s sv. blagoslovom. Priložnost za sv. spoved na predvečer in nedeljo od 6. uri začenši. Romarji vabljeni!

PODLISTEK

Benjamin Disraeli:

Vstaja Škenderbegova.

(21. nadaljevanje.)

Atenski knez je takoj vprašal po županu in najbolj ugledni osebi v vasi, in peljali so ga na njegov dom; tukaj pa je izvedel, da gospodarja ni doma, da je šel nadzorovat trgatve. Nicej pusti Iduno v županovi hiši, sam pa se napoti, da ga poišče. V vinogradu je bilo mnogo ljudi, ki so opravljali najlepše in najbolj veselo vseh opravil: brali so v vinogradu bogato grozdje. Nekateri so stali na lestvicah, ki so slonele na vejah, trgali bujne grozde in jih metali doli, kjer so jih lovile prepavajoče deklice v jerbese ali nastavljenih predpasnikih. Sredi vinograda je stal mož srednje starosti in mirnega, toda pozornega očesa nadzoroval delo in semintje vzpodbujal malomarne ali učil neizkušene.

„Kristo!“ je rekel atenski knez, ko se mu je približal. Župan se je ozrl, vendar očividno ni takoj spoznal osebe, ki ga je nagovorila.

„Že vidim,“ je rekel knez, „da je bila moja previdnost nepotrebna. Moja čudna obleka me je dovolj prearedila.“

„Knez Nicej!“ vzklikne župan. „On je v resnici, preoblečen; vendar sem prepričan, da odpusti svojemu zvestemu služabniku.“

„Nobene besede o tem, Kristo,“ odvrne knez. „Da povem na kratko, prišel sem iz Rumelije preko teh gora in sem šele po tej vasi spoznal deželo,

v katero sem slučajno prišel. Seboj imam spremeljevalca. Jaz želim ostati nespoznan, ali razumeš? Državne zadeve. Mislim, da se smem zanesti, da ni nikogar tukaj, ki bi me mogel v tej obleki in po trilétni odsotnosti spoznati.“

„Le mirni bodite, gospod,“ odvrne Kristo. „Ako vas jaz nisem spoznal, ki sem vas poznal od onega časa, ko niste bili večji kakor ta-le grozd tukaj, ste lahko popolnoma mirni glede drugih.“

„Dobro. Tukaj ostanem eden ali dva dni, da jim dam doma prilike, da se pripravijo za moj sprejem. Mejem je pa treba nemudoma poslati sela naprej. Vse to moraš storiti zame, Kristo. Kako se počutijo tvoje hčere?“

„Tako, tako. Vaša visokost,“ je odvrnil Kristo. „Človek s sedmero hčera ima dovolj sitnosti vsak dan v tednu.“

„Vendar ne tedaj, ako so vse tako krasne kakor tvoje!“

„Pah, pah! Lepota ni vse, in kar se tiče Aleksine, se hoče možiti.“

„Zelo naravno. Torej jo na vsak način pusti, da se omoži.“

„Toda Helena hoče isto.“

„Še bolj naravno, kajti ona je morebiti še lepša. Kar se mene tiče, jaz bi vzela obedve.“

„Da, da! To je vse prav lepo; vendar lepota ni vse. Jaz nimam nič proti temu, ako se Aleksina omoži, in tudi nič, ako se Helena; toda potem je tukaj še Lais —“

„Ha! Ha! Ha!“ vzklikne knez. „Vidim, da ti povzročajo moje sodojenke prav veliko skrbi. Vendar se moram vrniti k svojemu tovarišu. Pridi domov, kakor hitro mogoče in potem uravnava vse. Želim bogate trgatve in samo toliko nesreče, kolikor jo je treba.“ S temi besedami je knez odšel.

„No, kdo bi si bil mislil, da ga kdaj vidim tukaj,“ reče župan. „Isti veseljak, kakor vedno! Kaj je neki imel opraviti v Rumeliji? Državne zadeve, seveda! Svojo novo obleko stavim, da se gre za kako lepo dekle, in naj bodo še take državne zadeve!“

XVI.

Lepa Iduna je našla po vseh svojih naporih in nevarnostih zavetišče pod prijazno domačo streho. Aleksina in Helena in Lais in vse ostale sestre so teknovala med seboj, kako bi stregle gostom, posebno še mlajšemu. Bile so prijazne, enako pa tudi radovedne, tako da jim Iduna ni mogla sproti odgovarjati. Vse kar je bilo Iduni mogoče storiti, je bilo, da se je smejala in molčala, in splošna sodba je bila, da je bil Škender nenavadno boječ in nenavadno lep. Drugega dne zvečer Nicej sporoči Iduni, da je bil tako srečen in je našel starega bojnega tovariša, nekega plemiča, ki je bival v bližini in ki ju je povabil, da naj se koncem potovanja naslednjega dne odpočijeta v njegovem gradu. Povedal ji je tudi, da je odposlal brzega sela v Krojo, da povpraša po Škendru in jima v nekoliko dneh prinese sporočilo, kako uravnati nadaljno pot, ali naj takoj odrine v glavno mesto Epira, ali se napoti v Bulgarijo, ako bi se Hunijad že nahajal na bojišču. Zato sta naslednjega dne nadaljevala svojo pot. Nicej je preskrbel za Iduno nosilnico ter je opravičil pri Aleksini in njenih sestrah, da je Škender rahlega zdravja. Na potu ju je spremljala mala četa dobro oboroženih jezdecev, kajti po poročilih, ki jih je prejel Nicej, je bila dežela še vedno nevarna. Odpotovali so ob solnčnem vzhodu; Nicej je jezdil ob nosilnici in vedno izpraševal svojo lepo varovanko, kako se počuti.

Posebna priloga „Koroškega Slovence“

Po stopinjah Andreja Einspielerja, očeta koroških Slovencev:

Slovenski Korotan vstaja v novo kulturno vigred!

29. letni občni zbor Slovenske prosvetne zveze — veličastna manifestacija katoliške slovenske misli na Koroškem.

V življenju vsakega naroda so dnevi in prilike, ki jih kulturna zgodovina pozneje zabeleži kot stebre in temeljne kamne v narodnem življenju. Seve je često dolga pot do takih velikih dni in veličastnih prilik, pot trpljenja in tihega, podrobnega in vztrajnega dela, za njimi pa sledi izklesana usmerjenost in železna disciplina vsenarodnega življenja. Na zunaj se vidi, kot bi nekdo zbral za veliko priliko vse raztresene drobce narodnega življenja in jih združil v živ narodni organizem, v živo in vidno narodno telo. Vidi se, kot bi za dan ali dva vstalo to čudovito bitje narod in izpovedalo svojo vero v življenje. In ko se spet razidejo vsi, ki so se združili za svoj dan in svojo izpoved, utripa narodno srce in živi narodna duša v novi svežosti in čvrstosti, četudi vidna in slišna le v raztrganih prilikah vsakdanjega življenja, raztresena širom narodne zemlje.

Ta veliki trenutek slovenskega življenja na Koroškem je bil letošnji občni zbor manjšinske kulturne organizacije. Dan pred zborom so se zbrali predstavniki našega kulturnega življenja in dela iz vseh krajev slovenske Koroške k voditeljskemu zborovanju, da ob štirih temeljnih govorih obravnavajo vsa velika vprašanja, tičoča se njih in njihovega ljudstva. Nad šestdeset mož in fantov je došlo, častno je bila zastopana dolina Zile od Šmohora do Brnce, Rož in gorjanski kraji so poslali svoje najboljše, izpod Rozarije in Pece so prihiteli na zborovanje oni, ki jih dičita trda, žuljeva pest in zvesto slovensko srce.

Voditeljski dan.

Kot prvi govornik na zasedanju slovenskega kulturnega parlamenta je nastopil **župnik Ivan Starc**, ta izkušeni borec za pravice svojega ljudstva. Govoril je o dogodkih na svetovnem pozorišču, o velikem, razburkanem svetu, ki išče danes rešitve iz razdrapanih družabnih in gospodarskih prilik, iz bede in stiske v fašizmu in komunizmu, in še o onem njegovem delu, ki išče ozdravljenja javne in zasebne, duševne in gmotne bede v krščanski ljubezni in pravici in v zopetni postavitvi naravnega življenskega reda. „Nad Evropo in njenimi narodi visi težka usoda, ljudstva sijo bojo kovala in jo kujejo vsako zase polastni modrosti in po modrosti svo-

jih voditeljev. Srečen narod, ki se je povzpел do preproste modrosti desetih božjih zapovedi, ker njegova usoda bo med vsemi najbolj srečna!“ to je bila osnovna misel globokih govornikovih razmotrivanj. Resni, stvarni sledeči razgovor je pokazal, da se možje in fantje, za bodočo usodo svojega ljudstva odgovorni, dobro zavedajo velike predstoječe svoje naloge. — Popoldan voditeljskega zborovanja je vodil v globine našega narodnega življenja. Uvedel ga je tajnik Slovenske prosvetne zveze **g. Vinko Zwitter** z orisom slovenske zgodovine zadnjega stoletja in trenutnega narodnega položaja v deželi. Najprej je izgovoril besedo o živem, četudi nevidnem narodnem telesu, za katero veljajo paragrafi, merodajni za vse žitje in bitje na svetu. Narod je živ in živi liki rastlina ali družina, korenine narodnosti so v duhovnem in duševnem, kateremu je materna govorica najsilnejši zunanji izraz. Polnoletnost slovenskega naroda se prične, ko se v Iliriji začetkom minulega stoletja ljudstvo zave sebe in svoje biti. Te zavesti ne more pozneje več zbrisati Maternichov absolutizem in ne več uničiti Bachova samovolja, pomladi narodov v letu 1848 sledijo vedno vidnejši dokazi vzbujajoče se slovenske kulture in politične zrelosti. Cesarski Dunaj ne razume ali noče razumeti sile mladega, v svojo moško dobo rastočega naroda, svetovni vojni sledi razpad monarhije, Slovenci se znajdejo v docela novem položaju. Kot bi veliki Andrej Einspieler slutil bodočnost svojega ljudstva na Koroškem, se trudi sam in za njim drugi, da bi prepričali nemškega soseda o upravičenosti slovenskih kulturnih teženj. Zaman so njegova prizadevanja pri Nemcih, zato pa tembolj uspešen njegov trud za narodnim prebujenjem koroških Slovencev. Kako solidno je to njegovo delo in delo njegovih sovrstnikov in naslednikov, dokažejo leta po glasovanju do danes, ko se kljub neštetim neprilikam širi narodna vigred povsod v deželi, kjer živijo slovenski ljudje. Z Dollfussovo Avstrijo nastane za koroške Slovence nov položaj in Krekove besede obveljajo sedaj tudina Koroškem: „Vi vsi, ki ste seme izkrvinelega naroda, mislite, kako boste vse svoje sile posvetili procvitu in blagostanju svojega ljudstva!“ — Sledeči govornik **g. prof. dr. Joško Tischler** obrne pozornost tečajnikov najprej na ustroj stanovske države Avstrije, katere prvi ustavni člen pravi, da izhaja nova

ustava od Boga vsemogočnega. Nova Avstrija se ni rodila čez noč kot domisljica kakega poedinca, marveč je sad stoletnega razvoja avstrijskega političnega življenja. Politično demokracijo so uničile stranke same, ki so pritirale upravno in gospodarsko življenje avstrijske republike do roba propada. V usodnem trenutku nastopi kancler Dollfuss, program bivše krščansko-socialne stranke postane avstrijski državni program in dobi svoj novi, izpopolnjeni koncept v papeški okrožnici „Quadragesimo anno“. Sliko nove, stanovske države ponazoruje najboljše Dollfussova primera o kmečki družini, ki družijo vse svoje člane ob mizi in molitvi, ob delu in skrbi, ob veselju in žalosti. Gospodar je glava družine, hkrati pa je njen prvi uslužbenec in njen prvi delavec. Zvezni kulturni in gospodarski svet združujeta vse interese obči dobrobiti, zvezni državni svet jim da obliko zakonov, zvezna vlada pa je njihova vršiteljica. V nasprotju s komunizmom in fašizmom raste stanovska država od spodaj. Zato je velika naloga danes še imenovanih političnih in stanovskih voditeljev države, da se vedno spet borijo za zaupanje svojega ljudstva. Pomanjkljivost sedanjega organiziranega javnega življenja je, da so voditelji države prezrli pri ustanavljanju zveznega kulturnega sveta zastopstvo manjšinskih kulturnih interesov. Tudi je pomanjkljivo, če se stanovske organizacije ne ozirajo na kulturno svojstvenost svojih manjšinskih članov. — V četrtem predavanju je isti govornik obširno in izčrpno obravnaval vprašanje slovenskega šolstva na Koroškem. Najprej je podal pregled boja koroških Slovencev za pravično šolo od Einspielerjevih dni do zatona politične demokracije v Avstriji. Želja po šolskem pokolu v materinščini in na podlagi materinščine se rodi na slovenskem Koroškem že z letom 1848. Okoli tega leta že preda slovensko celovško društvo „Trdnjava“ nad 40 peticij slovenskih občin za slovenski pouk v šoli. Vstajajoči nemški liberalizem v deželi se tem težnjam protivi od prvega svojega početka in zabrani, da se izvede leta 1891 vladna odredba o dvojezičnem šolstvu na Koroškem. Kljub lepemu stavku v odredbi, da naj sledijo v utrkivističnih šolah „vajam v slovenskem jeziku vaie v nemškem jeziku“, do danes dvojezične šole nimajo svojega učnega načrta, ki bi predpisoval podrobnosti dvojezičnega pouka. Za tem učnim na-

črtom gre slovenska težnja tudi v novi državi. Na pobudo dež. vodje domovinske fronte in sedanjega dež. glavarja dr. Sucherja je prišlo do pogajanj med zastopnikom Slovencev in koroškim Heimatbundom, pri katerih je slednji predložil delitev utrakvističnega šolstva v 3 tipe. Tipa prva predvideva 4letni slovenski in 4letni nemški pouk, v drugi tipi bi bilo jezikovno razmerje 2:1 v prilog nemščini, v tretji tipi pa bi bila slovenščina učni predmet. Heimatbund je predložil tudi že uvrstitev utrakvističnih šol v omenjene tipe in uspeh je bil domala zagotovljen. Slovenski zastopnik pristane na delitev dvojezičnih šol v tri tipe, odobri tudi uvrstitev posameznih šol v nje, izrazi le svoj pomislek glede štirih šol (Bistrica v Rožu, Pokrče, Vabnja ves in Tinje), ki naj bi bile po Heimatbundu uvrščene v tretjo tipo. Očividno na namig odnekod zunaj pa se Heimatbund nato umakne, pogovori se prekinejo, neuspeh od vodstva dom. fronte započete in od Slovencev z največjim razumevanjem za splošni položaj vodene akcije je ob Heimatbundovem umiku očitno. S tem seve borba Slovencev za pravično šolo še nikakor ni in ne more biti zaključena. — Voditeljski dan zaključi vesel, s pesmijo in družabnostjo izpolnjen večer.

Občni zbor Slovenske prosvetne zveze.

Naslednji dan je z še očitnejšo zasnovo in z še številnejšim občinstvom posvečen narodnemu življenju koroških Slovencev. Velika dvorana Mohorjeve hiše je okusno okrašena z zelenjem, državno zastavo in veliko ovenčano sliko velikega prosvetitelja Slovencev škofa Antona Marina Slomška. Kot bi bil narod slutil, da gre tokrat za več kakor za navadne občne zборе, prihiti od blizu in daleč v izrednem številu. Do tristo zastopnikov slovenskega kulturnega življenja je navzočih, med njimi izredno število slovenskih duhovnikov, mož-korenin, predvsem pa dorasčajoča, svetega idealizma prežeta naša mladina.

Zborovanje otvori 16 fantov broječi kot mirški pevski zbor s pesmijo „Domovina mili kraj“, ubrana melodija se razlije po dvorani in vkrade v srca, čuteča bol in veselje svojega naroda. Nato stopi k govorniški mizi starosta koroških Slovencev, predsednik Slovenske prosvetne zveze

župnik Vinko Poljanec in z zanosnimi besedami otvori občni zbor vrhovne kulturne organizacije koroških Slovencev. Po pozdravu obrazloži na kratko važnost zborovanja, ki hoče postati veličastna kulturna manifestacija Slovencev za ideale Slomška in Kreka in hoče dostojno uvesti tridesetletnico osrednje prosvetne organizacije. „Mladina! Vera in narodnost ti bodita tudi odslej najdragocenejši svetinji, časti ju s svetim spoštovanjem po

vzgladu svojih velikih prednikov!“ zadoni po dvorani predsednikov klic in poziv. Nato pozove navzoče občinstvo, naj se dvigne in počasti z molitvijo spomin vseh, ki so se v minulem letu uvrstili iz naših vrst v božji narod. Sledi govor g. prof. dr. Tischlerja

o položaju slovenske manjšine,

ki navaja uvodno svetli točki slovenske zgodovine, ustoličenje slovenskih vojvod na knežjem kamnu in mogočno slovensko prebujenje v zgodovinskem letu 1848. V tem letu in sledečem desetletju postane Celovec osrčje slovenskega kulturnega življenja vobče, Einspieler, Slomšek in Janežič oznanjajo kulturno vigred in s svojim neutrudljivim delom položijo temelje duševnega slovenskega razmaha. Sadov velikega razvoja v drugi polovici minulega stoletja in prvih desetletjih novega smo deležni do današnjih dni. Izid svetovne vojne in nadaljni razvoj dokazuje, da se državni interesi nikakor ne smejo nadrediti življenjskim interesom prebujajočih se narodov. Tega tudi ni zbrisalo glasovanje leta 1920, ki nikakor ni bilo glasovanje med dvema narodoma, marveč med dvema državama. Izjave tedanje koroške vlade, ki obljublajo koroškim Slovincem vse možnosti kulturnega razvoja, to potrjujejo. Nerazumljivo je torej, da so ostala zagotovila koroške vlade nato neizpolnjena in se je v republiki Avstriji proti Slovincem upostavila strnjena fronta nemških političnih strank. Z letom 1930 oddajo Slovenci svoje državnozbornske glasove nemški krščansko-socialni stranki in s tem po številnih izjavah svojih poslancev vnovič nazorno demonstrirajo svoje stališče do države. A njihov položaj ostane neizpremenjen do leta 1934, ko nastopijo v državi in deželi nove razmere. Iz svoje bridke izkušnje z nemškimi političnimi strankami pozdravijo Slovenci novo državo v veri, da mora ob naglašenem njenem krščanskem značaju priti tudi manjšina do svojih pravic. Njihovo zadržanje leta 1934 zasluži konkretno priznanje vladujočih krogov. Nikakor si nočejo lastiti pravice razsojanja o političnem in kulturnem sporu med nemškim narodom, a z vso odločnostjo je treba pibiti, da so se Slovenci leta 1920 poslužili zakonite pravice, medtem ko so burni dogodki v letu 1934 bili protizakonita borba proti državi. Zato odločno zavračamo vse poizkuse, da se skuša od neke strani poživljati razprtije iz leta 1920, zabrisati pa grehe iz leta 1934. O priliki deputacije slovenskih zastopnikov pri kanclerju dr. Schuschniggu dobi manjšina vladno zagotovilo za to, da bo v novi državi deležna vseh možnosti in ugodnosti kulturnega razvoja. Odločne kanclerjeve besede o malovrednosti narodnega odpadništva potrdijo naše upanje v novo državo v po-

sebnem. Če do danes ni izboljšanja za nas, ni na tem kriva zvezna vlada, marveč vsi oni, ki mislijo, da je sedaj prišel čas, da se odpravijo zadnji drobci slovenske besede iz šol in ostalega javnega življenja. Ti ljudje pomena krščanske države v osrčju Evrope niso kapirali in skušajo še danes delati v duhu, ki je svoječasno uničil veliko staro državo. Mi ne tajimo nemškega značaja države in se tudi zavedamo v polni meri, da so Karavanke državna meja; vemo pa tudi, da smo del slovenskega naroda in za Avstrijo ključ na jugovzhod. Karavanke kot kulturna meja, to nujno nasprotuje smislu države, ki naj posreduje med nemškim severovzhodom in slovanskim jugovzhodom in zato je v interesu države, da nam dovoljuje stike z materinskim narodom. H prilikam v deželi je omeniti posebej vse poizkuse, ki stremijo za tem, da ustvarijo med Slovenci nek tretji narod „vindišarje v“. Naše stališče je sledeče: **Kdor je v stanu iz svoje volje, da hoče pripadati nemškemu narodu, izvajati tudi posledice tako, da se po vsej svoji miselnosti učeni v nemški narod, tega praktično smatramo za Nemca, četudi je rojen Slovenec. Pri komur pa obstoja samo volja, da bi bil Nemeč, a zato nima ne predpogojev in ne sposobnosti, ta je in ostane Slovenec in četudi bi se tega branil.** To, v osnovah navedeno stališče je vodilo in vodi Slovence pri raznih razgovorih z zastopniki večinskega naroda, to so tolmačili Slovenci kanclerju o priliki njegovega potovanja po slovenskih krajih Koroške, to izrazili v spomenicah Slovenske prosvetne zveze. Bistvo sedanjega položaja je to: Slovenci na Koroškem smo realnost, dejstvo, preko katere ne more nihče in če se gotovi krogi še tako trudijo, da nas izbrišejo. — Govornikova izvajanja je vzela dvorana z burnim ploskanjem na znanje in mu s tem izrekla hkrati zaupnico za veliko njegovo delo in njegov trud na izboljšanju narodnega položaja. Sledil je govor tajnika prosvetne zveze g. Vinka Zwitterja

o kulturnih nalogah bodočnosti.

Uvodno je govornik zarisal faktorje, od katerih zavisí izboljšanje narodnega položaja koroških Slovencev. Le-ti so država, nemški narod kot kulturna skupina in slovenska volja do življenja. Tudi diktatura ni zmožna izvesti zakonov v prid manjšinam, če za izvedbo zakonov ni smisla med večinskim narodom če ni vsaj do gotove meje notranjega zblizanja med večino in manjšino. Tega notranjega zblizanja v deželi ni, dokler javno mnenje ne bo potrdilo tudi narodne zvestobe Slovencev kot vrlino in kulturno vrednoto ter odločno odklonilo slepomišenje gotovih krogov z narodno nezavednostjo v slovenskih vrstah. Da se tod izgledi izboljšajo, je naloga krščanskih nemških krogov in še slovenskega podrobnega dela. Glavni predpogoj izboljšanja vobče pa je **narodova volja do življenja**. Zavedni slovenski del se mora poslužiti vseh danih možnosti v prosveti, združništvu in ostalem narodnem življenju, da bo njegova narodna zvestoba izpolnjena z dejanji in žrtvijo. Organizirana narodna prosveta mora koreniti v katoliški zemlji, iz katere črpa prepotrebni idealizem, socialno šolanje ljudstva je njena izredna naloga v časih družabne in gospodarske stiske in nešteti miselnih zmot, ki zlorablajo stisko za svoje prevratne, temne cilje in s tem posredno narodu in narodni zavesti neizmerno škodujejo. Nujna je končno neposredna skrb organizirane prosvete za čistočo narodnega duha in narodnega telesa. Prosveta se ima pri tem poslužiti vseh sredstev moderne prosvete za čistočo narodnega duha in narodnega telesa. Prosveta se ima pri tem poslužiti vseh sredstev moderne prosvete, preko knjige, pesmi in igre pa do moderne radia. Še izven prosvetne organizacije pa je

dolžnost vsega zavednega slovenskega naroda, da posveti vso svojo pažnjo širitvi Mohorjevega književnega daru in svojega glasila „Koroškega Slovence“. Iz dejavne zavednosti Slovencev in ob objektivnejšem pogledu se mora končno rešiti vprašanje narodne nezavednosti v naših vrstah in mora končno postati viden glavni cilj vsega prosvetnega delovanja koroških Slovencev: **kulturna samouprava**. — Govoru o kulturnih nalogah in ciljih manjšine je sledilo živahno pritrjevanje, nakar se je pojavil v dvorani **zastopnik dež. vlade dež. svetnik dr. Feliks Hurdes**, katerega so zborovalci pozdravili z viharnimi pozdravnimi klici, pevci pa ga počastili s svečano zdravico „Zadoninam“. Besedo je povzel predsednik zveze župnik Poljanec in v nemškem govoru podal načelno izjavo, v kateri se glasi med drugim:

„In Ihnen, verehrter Herr Landesrat, begrüßen wir Slowenen das neuerstehende, christliche Vaterland. Wir haben wahrlich Grund genug uns daran zu freuen, dass die Führer unseres Staates daran sind, den Oesterreichern ein neues, schöneres Heim zu bauen, in dem ein mehr von Liebe als vom Hass erfülltes Zusammenleben der Stände sowie der Völker ermöglicht wird. Wir geben aber unumwunden zu, das uns die Herzensneigung schwer fällt, wenn wir zusehen müssen, wie noch heute mit Schlagworten der liberalen Aera gegen uns gearbeitet wird und dass man im Lande noch weit davon entfernt ist, den hohen Kulturwert der Volkstreden Slowenen gegenüber gelten zu lassen. Ihr Erscheinen, verehrter Herr Landesrat, an unserer heutigen Tagung gibt uns jedoch Gewähr dafür, dass auch in Kärnten der einst der echte, christliche, völkerverbindende Geist einkehrt, der uns allen eine schönere, von Liebe und christlicher Kultur getragene Heimat bereitet.“

Živahno pritrjevanje vseh navzočih je pričalo, da so bile predsednikove besede govorjene vsem iz srca. Veselo presenečen je vzel visoki gost prirske pozdrave na znanje.

Kanonik msgr. Val. Podgorc, častni član S. P. Z.

Po pozdravu zastopnika dež. vlade je predsednik v temperamentnem govoru orisal zasluge jubilaranta-sedemdesetletnika msgr. Valentina Podgorca za slovensko narodno kulturo na Koroškem, njegovo čudovito vztrajnost tudi v najtežjih trenutkih narodnega življenja — slavljenec je bil po glasovanju med prvimi slovenskimi buditelji — in nato predložil občnemu zboru odborovo željo, da imenuje mil. kanonika msgr. Podgorca za častnega člana zveze, kar so vzeli zborovalci z izrednim navdušenjem na znanje. Ganljiv je bil pogled, ko je nato stopil h predsedniški mizi slavljenec sam in v očetovsko mehkih besedah izrazil svoje veselje nad priznanjem ter izgovoril nado, da vendar pride nekoč dan sporazuma med obema narodoma in bo dosežen cilj, katerega dosegi je tudi sam posvetil vse svoje življenje.

Občni zbor je nato sprejel nekatere spremembe zvezinih pravil, nakar je sledilo poslovno in blagajniško poročilo. Iz obeh je razvidno, da se je področje osrednje kulturne organizacije v zadnjem letu znatno razširilo in poglobilo.

Delokrog prosvetne zveze v minulem letu.

Izredni položaj je Slovenski prosvetni zvezi poveril zastopstvo slovenske narodne manjšine napram javnosti in državi. Ponovno že je imela zveza priliko tolmačiti članom zvezne in deželne vlade narodne želje koroških Slovencev. Njenemu prizadevanju se je posrečilo, da je bil imenovan kot zastopnik Slovencev v vodstvo dom. fronte prof. dr. Joško Tischler in da je slovenska manj-

šina zastopana tudi v dež. šolskem svetu po strokovnem svetovalcu za dvojezično šolstvo in po zastopniku slovenskih starišev. Njeni predlogi za imenovanje zastopnikov slov. starišev v okrajne in krajevne šolske svete so bili le delno upoštevani. V večji meri ji je dež. vlada ugodila pri imenovanju novih občinskih odbornikov. Svojega stremljenja, da doseže sorazmerno zastopstvo manjšine v upravnem aparatu in ostalem javnem življenju, tudi v bodoče ne bo opustila. Istotako bo skrbela z vsemi močmi tudi v bodoče, da se končno uresniči slovenske šolske težnje. — Njeno delo na znotraj v prosveti izpolnjuje predvsem skrb za vzgojo sposobnih krajevnih voditeljev slovenskega kulturnega življenja. Hvaležno področje se ji odpira z mladinskimi nedeljskimi šolami. Pri tem ne prezre strokovne izobrazbe, posveča svojo pažnjo slovenskemu petju in glasbi, dramatik in turistiki.

Številčno stanje prosvetnih organizacij.

Nositelji prosvetnega dela so na deželi izobr. društva, katerih deluje 36 z 700 delovnimi udi in 3000 člani. Pevskih zborov je 26, tamburaških 11, mladinskih šol 14. Dekliški krožki so kot odseki društev zajeti v posebni zvezi, ki pripada kot odsek osrednji organizaciji.

Sledilo je blagajniško poročilo, ki izkazuje okroglo 4000 S dohodkov in 3500 S izdatkov.

Novi osrednji prosvetni odbor.

Predsednik preide po poročilih, ki jih vzame zbor z odobravanjem na znanje, k volitvi novega odbora ter predloži tozadevni predlog ožjega zvezinega odbora. Predlog je bil soglasno sprejet. V odboru so poleg okrožnih zastopnikov gg. Poljanec Vinko, Starc Ivan, dr. Tischler Joško, dr. Janko Mikula, Ogris Janko in Zwitter Vinko. Na seji po občnem zboru je bil izvoljen za predsednika Slovenske prosvetne zveze g. dr. Tischler, za 1. podpredsednika č. župnik Poljanec, za 2. podpredsednika č. župnik Starc in g. Zwitter za tajnika.

Pozdravi in resolucija.

Predsednik predlaga po izvršenih volitvah pozdrave občnega zbora na zveznega kanclerja dr. Schuschnigga, ministra za pro-

sveto dr. Pernterja in na prevzv. knezoškofa dr. Adama Hefterja, kar zborovalci z navdušenim ploskanjem potrdijo.

Sprejme se končno sledeča resolucija občnega zbora:

„Občni zbor Slovenske prosvetne zveze se zahvaljuje zastopniku koroških Slovencev v domovinski fronti za njegovo veliko prizadevanje za kulturno dobrobit manjšine, ga prosi za nadaljevanje njegovega dela in mu zagotavlja svoje polno zaupanje. Zvesti svojemu katoliškemu prepričanju koroški Slovenci priznavamo in izvajamo svoje dolžnosti do svoje države, ne da bi se pri tem odrekli kulturnim stikom, ki nas vežejo z materinskim narodom v Jugoslaviji. Občni zbor Slovenske prosvetne zveze izraža nadalje upanje, da bo koroškim Slovincem po načelih krščanske pravice omogočen samobiten narodno-kulturni obstoj in razvoj, osobito, da se v stanovskih in kulturnih organih upošteva narodni značaj manjšine. Ji zajamči primerno zastopstvo ter omogoči delovanje. Občni zbor želi, da se upošteva važnost maternega jezika za narodno umsko in srčno kulturo in v tem pravcu preuredi osnovni šolski pouk povsod tam, kjer se v družinah občuje slovensko. Občni zbor podčrtava končno svojo težnjo, da se v okvirju novega mladinskega zakona zajamči možnost narodne mladinske vzgoje.“

Po resoluciji je sledila zaključna pesem kotmirškega zbora, nakar je predsednik zaključil zborovanje, ki je izzvenelo po svojem sporedu in svoji vsebini v veličastno manifestacijo koroških Slovencev za vzore slavnih prednikov pred stoletjem, za vero in narodnost, ti dragoceni svetinji odhajajočega in prihajajočega rodu Slovencev na koroški zemlji.

Rojaki, naj obvelja!

Takole je občni zbor minulega četrtka potrdil:

Zavednega sinu in hčerko slovenskega naroda na Koroškem spoznaš na njegovi dejavni narodni ljubezni in njedovi narodni požrtovalnosti. Vsak zaveden Slovenec ima naročen

list „Koroški Slovenec“

in je reden ud

družbe sv. Mohorja!

Ni pa zavednosti v prazni kričavosti in nestvarni kritiki!

Slovinci, premislite in potrdite

ZANIMIVOSTI

Krste in zibeli. Po predavanju dunajskega prof. Winklerja so podonavski narodi po višini ljudskega prirastka kaj različni. Najbolj zdravi so narodi na Balkanu; Srbi, Bolgari, Rumuni in Turki izkazujejo prirastka do 42 od 1000. Vsako leto se njihovo število pomnoži za domala tri odstotke. Ostali narodi — Madžari, Nemci in tudi Čehi — izkazujejo manj prirastka oziroma se pri njih število letnih smrti in število rojstev domala izenačujeta. Po italijanskem vzgledu namerava v od pomoč tudi naša država podpreti mnogoštevilne družine z raznimi ugodnostmi.

Smrtni lov za diamanti. V bližini glavnega mesta angleške Guyane, Georgetown, je nek delavec pred tednom našel diamant izredne velikosti. Novica se je takoj razširila po vsem mestu in mahomva je bilo na najdišču več tisoč ljudi, ki so hoteli na isti način obogateti. Nastala je gneča, v kateri so pomandrali nad 100 ljudi do smrti, 500 pa jih težko poškodovali.

Otroci-vojaki. S 4. marcem je sovjetska vlada odredila, da se imajo otroci od 8. leta naprej poučevati tudi v vojaški „vedi“. Dobili bodo male puške, bajonete, čelade, plinske maske in še drugo orožje ter posebne vojaške uniforme. Do konca tekočega leta nameravajo na ta način izvežbati 200 tisoč otrok za infanterijo, nadaljnih 600.000 pa za letalstvo.

D'Annunzio, zavojevalec Reke, je čudak. Nedavno je sporočil svetu, da se je naveličal življenja in se bo vrgel v kad z jedko tekočino, ki bi razkrojila njegovo truplo. Več let mož že spi odet v redovniško obleko namesto v postelji v krsti. Sicer pa bi bil moral že pred 30 leti umreti. Nekega viharnega dneva se je v Livornu vkrcał na jadrnico, odrinil proti morju, prekucnil čoln in padel v morje. Bržkone se je nato premislil, ker se je rešil s plavanjem. Sam je priznal, da je hotel umreti po načinu nekega angleškega pesnika, ki je uprav na njegov način desetletja prej na istem mestu izgubil življenje. Premislil si je tudi tokrat, ker ni bilo slišati, da bi bil svojo napoved izvedel.

Hiša na kolesih se udomačuje — seve v Ameriki. Dosedaj živi 300.000 ljudi v domovih, ki se poljubno premikajo po kolesih. V zadnjem času so začela ameriška mesta graditi za hiše na kolesih posebna pristajališča. Prebivalci takih hiš se imajo kaj komodno, ker menjavajo svojo domovino po mili volji. V poletju živijo kje v gorskem svetu ali ob kakem jezeru, pozimi pa se pripeljejo v mesta. Oblast si je začela lomiti glave glede pristojnosti teh modernih državljanov brez stalnega bivališča in bc hiše na kolesih obdavčila.

Poklici v živalskem kraljestvu. Mati narava je čudovita v svojem snovanju. V rastlinstvu je ustvarila prava čudesa, za katerimi znanstveniki že stoletja stikajo in jim ne morejo odkriti pomena in načina. Živali pa je obdarila z nagoni, ki čestokrat prekažajo naše človeške zmožnosti. Čebela gradi celice, ob katerih porabi najmanj gradiva in ki imajo največ prostora; to je za človeka že zelo visoka matematika. Še vedno so žabe in krti boljši vremenoslovci od najzanesljivejših barometrov

in radio-napovedi. Ose in sršeni izdelujejo za svoje celice papir, ki se lahko meri z najfinejšim človeškim papirjem. Sviloprejka izdeluje svilo, katere ne prekosi nobena umetna svilarna. Mravlje so pravi gradbeni inženjerji in vojaški ženiji, hkrati pa državniki, da uspešno tekmujejo z državniki med ljudmi.

Dinamit v cigari. Ameriški advokat Bitscher bi jo bil kmalu izkupil. God je praznoval in od brata sprejel zabojček cigar. Ko je segel po 44. cigari, opazi, da ima sumljivo težo. Preišče jo in dožene, da je nabasana z dinamitom. Obveščena policija je poizvedovala za storilcem in ga odkrila med advokatovimi klienti, katerega ženo je advokat uspešno zastopal v njegovo škodo. Kaj, če bi se bil zlobni naklep posrečil?

Podjetni Holandci. Holandci so že pred stoletjem napovedali vojno morju, ki je požiralo kos za kosom njihove zemlje. Vlada dovoljuje letno mnogo milijonov za izsuševanje obrežja in je na ta način povečala državo za celih 20.000 ha dobre, za kmetijstvo pripravne zemlje. Na izsušeni zemlji je napeljala številne prekope in ceste in jo tako zavarovala pred novimi poplavami. Delo še ni končano. vlada namerava to novo, morju iztrgano provinco tekom časa povečati za novih 200.000 ha, kar pomeni trinajsti del dosedanje površine. Na tisoče družinic bo tako zamoglo zasesti svoj kos zemlje in si ustvariti novo domovino.

To je pa nerodno. Železniška uprava v P. je prodala več starih vagonov, ki so si jih delavci adaptirali za stanovanja. Tudi stari Trčej si je kupil tak preprost domček in si v njem po mili volji gospodinji. Dolgo pa so njegovi sosede tuhtali, zakaj puši svojo pipico vedno na stopnicah in četudi lije dež ko iz škafe. Ko ga nekoč vsega premočenega vprašajo, zakaj ne kadi pod streho, jim molče pokaže s prstom na napis v vagonu: Za nekadilce!

3000 ljudi utonilo. V Afriki je bila začetkom marca silna povodenj. Reki Incomati in Umbeluzi sta nenadno začeli naraščati in v kratkem času poplavlili dragocene plantaže zamorskih naseljencev. Preden je zamogla priti pomoč, je bila dežela obeh rek eno samo morje, divji valovi so pograbili hiše in jih pogoltnili z ljudmi vred. Z letal so videli plavati na vodni površini na stotine mrličev, ki so jih krokodili trgali in mrcvarili. Po površni cennitvi je utonilo do 3000 zamorcev.

Največjo špansko rdečo ladjo so potopili. „Mar Cantabriso“ je pred dobrim tednom preplula ocean, natovorjena z letali, topovi, strojnimi in municijo v skupni vrednosti pol milijona funtov šterlingov. Blago so nakupili rdeči v Ameriki za svoje čete in že težko pričakovali prihod javljene ladje. Morje pa so istočasno preprezale ko z mrežo nacionalne križarke, obveščene o dragocenem tovorju. Čim se je ladja pojavila v španskih vodah, so jo njeni mornarji preplekali, ji dali drugo ime in izobesili angleško zastavo. A brodovje belih je bilo pozorno in v biskajskem zalivu je ladjo zajela nacionalna križarka in jo potopila. Potniki in mornarji so bili rešeni, dragoceni tovor pa leži na dnu morja.

Kraljica gobavcev je redovnica Marija Suzana. Na majhnem otoku Makogaj sredi Tihega oceana živi več ko 600 gobavcev. Imajo dve bolnici za najbolj bolne, ostali okuženci pa živijo v malih hišicah združeni po plemenih in narodnosti. Otok je namreč postaja za gobavce in jo vodijo francoske misijonske sestre. Njihova prednica mati Marija Suzana je nekaka kraljica žalostnega kraljestva, sprejema pritožbe in želje svojih državljanov-bolnikov, skrbi za red in mir, urejuje spore, posreduje prodajo in nakup pridelkov in izdelkov, vodi šole, skratka: skrbi za otok, kakor skrbi dobra kraljica za svoje državljanke in njihov dobrobit.

Moderna moda predpisuje ženstvu rute. Londonске dame odpravljajo ženske klobuke in nosijo namesto njih pisane rute. Če se nove mode poprimajo tudi parižanke, ki so najmoderneje v teh ženskih zadevah za ves svet, je ženskimi klobukom odklenkalo. Dame in gospodične se bodo spet postavljale s svilenimi in pisanimi rutami — kmečke dčle pa bodo nosile klobuke dotlej, da jih mestna moda spet napelje k nekdanjim „hadrcam“ in „fcanetlam“.

Svetovna razstava v Parizu bo meseca junija. Prikaže naj, kaj vse je dosegla moderna tehnika od preprostih šivank pa do najbolj kompliciranih umetnih ljudi ali robotnikov. Poleg tehnike bo zastopana tudi kultura izstavljalajočih narodov. Na posebno častnem mestu bo paviljon sv. stolice, vhod vanj bo kapela z geslom „Cerkev — nosite-

ljica vseh lepot“, držala se je bo cerkev z 12 kapelami. Na razstavo bo vodilo 33 cest, 9 velikih in 16 stranskih vrat, četvero podzemskih železnic in še dve železnici na površju. Po električnih hodnikih in stopniščih bo posetnike električna porivala naprej. Vsa francoska mesta se pripravljajo na sprejem gostov iz vseh delov sveta. Veliki namen razstave bo namreč, da se narodi medsebojno zblížajo, sežejo v roke in stopijo v novo bodočnost.

Jabolka dve leti sveža. Kalifornijski sadjarji so iznašli način, kako ohranijo svoje sadje skozi dve leti sveže in zdravo. Njihova jabolka ohranijo okus svežega sadja ter videz, da so pravkar odtrgana z drevesa. Svet sedaj stikuje za njihovo skrivnostjo. Baje sadje namažejo z voskom in brizgnejo vanj neko tekočino, ki ohranja svežino celi dve leti. Iz česa pa je tekočina, sadjarji drugih dežela še niso mogli pogruntati.

Za naše samce. Mestni očetje v italijanskem Turinu so sklenili, da odslej ne bodo podeljevali samcem nikakega častnega mesta in nikakega odlikovanja ali druge počastitve. S tem so moški svet prijeli pri njegovi nečimurnosti in baje so prvi uspehi presenetljivi.

To je pa nevaren štrajk. V poljskem pristanišču Gdinji so potapljači zahtevali višje plače. Ker pa ladjedelnice njihovim željam niso hotele ugoditi, so šli potapljači radikalno pot. Nekateri so oblekli potapljaško obleko in se potopili na morsko dno. Njihovi tovariši pa so na vrhu zagrozili, da presekaajo zračne cevi do potapljačev na dnu morja, če jim gospodarji ne zvišajo plač. Vse je kazalo, da bodo potapljači grozno tudi izvršili in gospodarji so jim ustregli. Nato so oni takoj zlezli iz morja ter se veseli preoblekli. Vprašanje je, kaj bi storili njihovi tovariši, če bi gospodarji zahtevi kljub silni groznji ne ugodili.

Moderni vajenci. Čevljar Tone je sprejel novega vajenca. Ta pravi pred vstopom v službo mojstru: „Oprostite, mojster, nekaj vas moram vprašati: Kdaj je pri vas opoldne? Kadar prične ura biti ali kadar neha?“

Pajčevine uporabljajo izdelovalci znanstvenih instrumentov. Do dobijo pajčevin čim več, vjamajo pajke v male škatljice. Po par dnevih škatljice prsto obesijo in odprejo, nakar se pajki po takoj spredeni nitki spuščajo h tlom. Te drobne nitke lovijo in jih navijajo na žičnast okvir. Ko je pajek napredel kakih 20 niti, obnemore in ga spustijo v svobodo. Nitke so uporabne za merjenje drobno- in daljnogledov, ker ostanejo v vročini ali mrazu nespremenjene. Te lastnosti, da kljubuje vročini ali mrazu, nima nobena druga snov.

Zanj ni pomoči. Stari Krhelj se strašno boji tatov in nekoč potoži svojo bolezen sosedu. Sosed ga nato vpraša: „Če se že tako bojiš tatov in potepuhov, zakaj si ne nabaviš puške?“ — Krhelj odvrne: „Seveda, da bi mi še to ukradli.“

Mladost in ženske. Žena: „Sedaj, ko sem se dala ostriči, ne bo mogel nihče reči, da sem stara baba.“ — Mož: „Seveda ne: zdaj si kakor star dedec!“

Ni bilo potrebno. Orožnik: „Zakaj niste zlatega prstana, ki ste ga našli na cesti, oddali orožništvu ali občini?“ — Cigan: „Ker sem smatral to za nepotrebno.“ — Orožnik: „Kako to?“ — Cigan: „Saj je na prstanu zapisano: Ewig dein!“

Veselo Alelujo!

Naj bi velikonočni prazniki budili v našem rodu blagovest velikonočnih zvonov: zmago lju-bezni in pravice!

Poklanjajoč hkrati rojakom skromno darilce v obliki posebne pritožne velikonočni številki, želita Slovencem vesele praznike

uredništvo in uprava.

Dr. Janko Arnejc — šestdesetletnik. 24. marca t. l. praznuje naš koroški rojak dr. Janko Arnejc, župnik trsteniški, svojo šestdesetletnico. Jubilant je rodom pd. Hanjšeljnov z Ledeni, kot duhovnik je služboval v Beljaku, bil prefekt v celoveškem Marijanišču, nato provizor v Vovbrah in končno župnik v Žrelcu. Med nami je tudi danes še povsod poznan kot vzorec delavec Gospodov, iskren narodnjak in veder, vesel značaj. K jubileju mu toplo čestita vsa slovenska Koroška.

To bo nekaj za mlado in staro! Agencija Lirpa poroča, da dospe v sredo po praznikih preko Trbiža v Beljak večja avto-kolona nekega ameriškega filmskega podjetja. Bajе ostane v deželi do časa poroke windsorskega vojvode. Dan po prihodu v Beljak bo po zadržanju agencije po Zili, Rožu, Celovcu in Podjuni snimala zgodovinske in vse druge zanimivosti obmejnega ozemlja. Filme bo nato videli nedvomno tudi v naših kinematografih. Kdor bi vsaj enkrat v življenju rad bil v vlogi filmskega igralca, naj se nahaja torej v četrtek dopoldne kje na rožanski in popoldne na podjunki cesti; seve ga bodo filmali, ne da bi mu izplačali tudi kake gaže.

Prošnja. Bivša zvesta gospodinja pri rajnem župniku Kukački, Elizabeta Kandut, se nahaja sedaj brez službe na svojem domu v Ukvah. Njen edini sin je bogoslovec v Gorici. Da bi zamogla svojega sina še naprej podpirati, prosi mesta v kakem župnišču vsaj za čas sinovih študij. Njen naslov: Ugovizza Nr. 69, di Tarvisio, Italia.

To in ono. (Stift Griffen—Greb. Klošter.) Stanovski dnevi so bili pri nas prava duhovna obnova. Vodil jih je preč. g. župnik Zechner iz Železne Kaple. Prvi dan so razlagali ženam in materam dolžnosti materinskega poklica, naslednji dan možem in fantom o potrebi verskega življenja, tretji dan pa so navdušili dekleta za lepo dekliško življenje. O priliki skupnega sv. obhajila posameznih stanov je bila med mašo vedno tudi pridiga. Žen je bilo 80, moških 120, deklet 70. Naša nova dvorana je dokazala, kaj je njen prvi pomen. Gospodu voditelju za veliki trud iskrena hvala! — Ko so bile naše matere zbrane pri stanovskem nauku, je ležala na mrtvaškem odru Šojeva mati. Štirje duhovniki so ji na dan pogreba dali zadnjo čast, o-

Eno uro popoldne — v najlujši vročini — so počivali ob nekem od oljk obdanem studencu, nato so se podali zopet na pot in jezdili proti valovitemu grebenu zelenih hribov, ki so semintja križali širono planjavo. Proti solnčnemu zahodu je atenski knez odgnil zavese nosilnice in pokazal Iduni jako lep grad, ki se je vzdigoval na rodovitni višavi in se svetil v migljajočih žarkih pojemajočega solnca.

„Bojim se,“ je dejal Nicej, „da se moj prijatelj Justinijan še ni povrnil; ker sva pa stara prijatelja, je izrekel željo, da naj ravnam, kakor da bi bil doma. Radi tebe mi je pa žal, Iduna, kajti prepričan sem, da bi ti ugajal.“

„V resnici lep grad je to,“ je odvrnila Iduna, „in samo vitez zasluži tako krasno bivališče.“

Ko je ona še govorila, je poveljnik spremljajoče čete zatrobil na svoj rog, na to pa so začeli stopati po ozki cesti navzgor, ki je bila usekana skozi gozd vedno zelenih dreves. Kmalu so dospeli do vrat, ki so imele stolpe na straneh, in so prišli v notranje utrdbe. Tukaj so našli več vojakov na straži; nato je poveljnik vdrug zatrobil na svoj rog in skozi grajska vrata se je prikazal dvorni maršal v spremstvu številnih služabnikov ter pozdravil Niceja in Iduno. Atenski knez je skočil raz konja, pomagal svoji krasni spremljevalki iz nosilnice, jo prijel za roko in jo spremil v grad.

Prekoračili so veličastno dvorano, v kateri so viseli krasni oklepi in raznovrstno orožje, odtod so po stopnicah iz penteliškega marmorja dospeli do zračnih soban, ki so bile obdane z orientalskimi zavesami in opravljene z obilnim dragocenim pohištvom. Občudovala sta ta prizor, ki je bil tako različen od onih, ki sta jih poslednje čase videla ali okusila, tedaj pa je prišel dvorni maršal v spremstvu številnih služabnikov ter jima ponudil izbranega prigrizka, kave, slaščic in dišečega vina.

gromno ljudstva jo je spremljalo na zadnji poti. Lepi pogreb naj bo žalujoči Šojevi družini v tolažbo in znamenje splošnega sočutja nad preneglo izgubo dobre matere. — V soboto 6. t. m. je pogorela Gucmanova hiša. Ogenj je izbruhnil bržkone pri dimniku. Sreča v nesreči je bila, da je deževalo in da so mogli sosedje in vovbrska požarna bramba rešiti hlev in živino. Škoda je kljub temu velika. Toda upamo, da bo zavarovalnica storila svoje in da bodo sosedje in prijatelji svoje sočutje dokazali tudi v dejanski pomoči, da bo iz sedaj še žalostnega pogorišča kmalu vstal nov dom.

Položnice priložimo prihodnji številki naročnikom, ki so z naročnino v zaostanku ali nimajo plačane naročnine vsaj za četrt leta naprej.

Izpod Jepe. (Faak am See—Bače.) Pred kratkim je prevzel po svojem očetu posestvo Jerutov Hanjšek, priden in pošten fant ter zaveden sin svojega naroda, ki je večkrat nastopil na loškem odru in prav posebno ugajal kot stric Dolef v „Desetem bratu“. Mlademu gospodarju želimo v novi skrbi obilo sreče in še — bogato nevesto. Pa četudi ne bi bila bogata, da bo le pridnih rok in dobrega srca! — Akoravno imamo v naši vasi mnogo ženinov in nevest in tudi še par neoženjenih gospodarjev, je minul letošnji pust brez porok. Temu je kriva denarna kriza. Ta kriza ima na vesti še več grehov. Bržkone se bo vsled pomanjkanja denarja razbil načrt o napeljavi vodovoda, ki bi oskrboval Bače in še druge vasi s pitno vodo. Proračun za vodovod znaša 162.000 S in akoravno je javna podpora domala zagotovljena ter bi država in dežela prispevali 40% vsega zneska, se kmetje in kajžlarji bojijo plačil. Je pač tako med njimi, da izhajajo komaj z najpotrebnejšim ali pa so celo že zadolženi. — V petek 5. t. m. smo spremili k zadnjemu počitku Lizo Trunk, pd. Mlinarčevo. Komaj 52 let stara se je nepričakovano preselila v večnost. Zadela jo je možganska kap, ni več prišla k vavesti in tekom 16 ur umrla. Naša Lizej je bila tiha skromna, pobožna in narodna žena. Naj spava mirno v naši zemljici, ohranili ji bomo blag spomin.

Izgod Sinje planine—Sau-alpe. (Greutschach—Krcanje.) Čeravno smo zadnji kotiček visoko pod Sinjo planino, pa vendar nas pridno obiskujejo kupci-kmetje posebno iz zvrhnega dela Koroške. — Smrt ima pri nas letos bogato žetev. Kar tri pogrebe smo imeli zaporedoma. Prvo smo odnesli na božjo njivo Golejevo mater. V dolgi, mučni boleznini so vdano trpeli in se predajali božji volji. Njihov pogreb je bil veličastna verska manifestacija. Rajna so bili vzorna mati in so vsakomur radi pomagali v njegovi potrebi. Težko jih bomo pogrešali. N. p. v. m.

Petschnitzen—Pečnica. Duhovne vaje smo imeli za može in za dekleta in sicer sredi marca. Može se je udeležilo duhovne obnove 24, deklet 28. To število je za našo faro dokaz lepe vernosti. Pri slovesnem koncu vaj za može je bila naša farna cerkev polna ljudstva. Prečastitemu g. Kristijanu Košir-ju, Žihpoljskemu župniku, ki je vodil duhovne vaje v župnijski dvorani, gre naša iskrena zahvala. Koliko družin imamo sedaj nebeško osrečenih!

Z aprilom vsaj morajo biti sezname Mohorjanov zaključeni. Komaj mesec dni je torej še časa za pridobivanje novih udov. Iz mnogih fara prihajajo prav razveseljiva poročila, kako se ob malem trudu poverjenika in njegovih mladih sodelavcev oglašajo novi prijatelji bogatega književnega darila. Veselje bo gledati porast Mohorjanov v številnih rožanskih, podjunskih in zilskih farah v seznamu prihodnjega koledarja in v zadregi bodo fare, kjer se število kljub lepim možnostim ni dvignilo in je primanjkoval mali košček dobre volje za širjenje dobrega krščanskega in slovenskega čtiva. Poverjeniki in društveniki, porabite za delo vsaj zadnji mesec!

Feistritz im Rosental—Bistrica v Rožu. Dne 12. marca je umrl nadučitelj in ravnatelj v p. gospod Emmerich Arnold. Služboval je na tukajšnji šoli nad 20 let. Bil je dober vzgojitelj in je dal tudi slovenskemu jeziku prostora v šolskem pouku. Ob neki priliki je ozebel v obe nogi, vsled česar so mu jih morali odrezati. Zibelka mu je tekla v fari Št. Lenart pri 7 studencih. Naj počiva blagi gospod v miru! — Na podružnici pri sv. križih na Bistrici smo dobili novo obhajilno mizo, katero je brezplačno napravil mizar Janko Mostečnik na Polani. Farani so mu za velikodušno darilo prav hvaležni. — Naša občina je dala napeljati leta 1931 s sinjskega vrha do Bistrice vodovod, nakar so si posestniki napravili studence v hiši ali pred njo. Sedaj so enega javnih studencev zaprli, ker

bi bili stroški za popravila baje previsoki. Menda bi bilo boljše, če bi prizadete stranke plačale nekaj grošov na mesec za popravila, kakor pa so sedaj brez vode. Tudi vozniki so pri tem studencu napajali konje. Merodajne kroge prosimo, da ukrenejo potrebno, da se studenec spet odpre.

Ledenitzen—Ledince. (To in ono.) O smrtni nesreči in pogrebu pd. Miškovnika smo že poročali. A smrt in nesreča ne mirujeta tudi ne zdaj. Pokopali smo 78letno Jurjevčovo mater iz Spodnjih Bravelj. — Nogo so si zlomili Resmanova mati v Malnicah. — Naš načelnik požarne brambe Martin Resman se nahaja v zdravilišču v Judendorfu pri Gradcu. Želimo mu kmalošnje okrevanje. Pri Orancu v Malnicah so vlomili dolgoprstneži ter odnesli domačim vso slanino in meso. — Občinske doklade za Ledince znašajo za tekoče leto 180 procentov zemljiškega in hišnega davka, 120 proc. znašajo samo izdatki ubožnega fonda. Pomanjkanje denarja je med nami silno in srečen je, kdor more samo šiling djati k strani. Vse tarna: Čej bom jamav, da bom tabe dajav?

Drobiž: V deželi vzbujajo veliko pozornost izseljevanje kmetijskih poslov v Nemčijo. Propagando za izseljevanje vrši neko zgornjekoroško podjetje ki vabi ljudi v rajh z mikavnimi ponudbami. Doslej je prijavljeno za Nemčijo že nad 2000 oseb. — V Vrbskem jezeru je minuli teden utonil 22 letni Janez Miklau iz Zagrade pri Gospej sveti. — Na Dješkah je pogorelo gospodarsko poslopje pd. Ladinikovo. Ogenj je bil podtaknjen. — V poštni urad in konzum na Brnci so vlomili neznanca. Iz pošte jih je pregnal hišni posestnik, v konzumu pa so ukradli precej blaga. — V Dulah pri Tinjah je skočilo v Dravo 13 letno dekletce. Imelo je ljubavno razmerje z 14 letnim šolarjem. Dekle so v zadnjem hipu rešili. — V Vabnji vesi pri Tinjah je pogorela hiša Janeza Oraša. — V prekopu Krke pri Celovški elektrarni so našli utopljenca Raimunda Vivnika iz Grabštajna. Nesrečna ljubezen ga je gnala v prostovoljno smrt. — V Železni kapli je obolelo na ošpicah 300 otrok in so vsled tega zaprli šolo do 1. aprila. — V celovski Lend je zavozil z avtom Italijan Forli. Težko poškodovanega so potegnili na suho. — Za nadzornika nadaljevalnih šol šmohorskega okraja je imenovan blaški nadučitelj Andrej Millonig.

NAŠA PROSVETA

Društvo in odseki.

Prosto popredavanju g. A. K.

V zadnjem članku naše prosvete sem omenil, da se odseki v društvu lahko primerjajo vejam na drevesu. Drevo pozna svojo ekonomijo, da zamore izdatno uporabiti sok in svetlobo in nositi dosti dobrega sadu. Tako naj bi društvo vodilo svojo ekonomijo in to s pomočjo odsekov, potom katerih bo lažje dosegalo svoj namen.

Troje odsekov prinese prva potreba večjega društvenega razmaha: umetniški, izobraževalni in mladinski odsek. To so glavne in najmočnejše tri veje na društvenem drevesu.

Umetniški odsek skrbi za plemenito veselje. V to mu služijo igre, knjige, petje, godba, govorništvo, pisateljstvo, šport in izleti. Odsek dviga z umetnostjo in veseljem krščansko krepost, ustvarja vedrega duha in veselo srce. Da lažje vrši svojo nalogo, mora imeti svojega tehničnega vodjo in organizatorni odbor. Ob dobrem delu se

bo sam po sebi razdelil v razne pododseke: dramski, godbeni, pevski, govorniški etc.

Poleg umetniškega odseka je nujno potreben izobrazovalni odsek, ki skrbi za izobrazbo delovnih stanov, t. j. kmetov, obrtnikov in delavcev. Posvečen je gojitvi gospodarske kulture in proučevanju socialnega vprašanja, vprašanjem združništva in stanovskih organizacij. Veliko pismo tega odseka je socialna okrožnica papeža Pija XI. „Quadragesimo anno“, ki začrtava vse smernice za gospodarstvo, stanove in državo. Če je umetniški odsek srce društvenega delovanja, je izobrazovalni odsek njegov razum. Življenje uči, da sta srce in razum le združena dobra voditelja skozi nešteta vprašanja. To velja tudi za društveno življenje, ki mora zajeti srce in duha svojega članstva in svojega ljudstva.

Tretji odsek v društvu je mladinski. Njegova naloga je skrbeti za društveni naraščaj. O njem je danes težje govoriti vsaj do prvega aprila, ko stopi v veljavo mladinski zakon. Pa naj si bo rešitev taka ali taka, potreba po vedno novem društvenem naraščaju bo ostala tudi v bodoče, ravno tako bo ostala tudi zanaprej potreba po večjem znanju matere govorice. Znanje matere govorice v govorici in pisavi vsaj za glavno potrebo je važen predpogoj društvenega delovanja. Ta predpogoj dosega sedanje mladinske jezikovne šole, ki bi morale ostati v življenju tudi po 1. aprilu in če bi bile izozone celo samo na mladino od 18 let naprej. Poleg priužitve matere govorice je drugi namen mladinskih tečajev vzgoja značajev.

Društvo, ki deluje, samo sili v omenjene odseke. Izprva si morda pomaga preko težkoč potom strokovnjakov-referentov, katere priteguje k delovanju. Ob času pa se po sebi podajo odseki s primerno izurjenim članstvom.

Boroveljsko društvo ima kakor vsako leto tudi letos na velikonočni ponedeljek pri Cingelcu na Trati lepo prireditve. Topot se vadijo člani za tri-dejansko spevoigro „Svoje glave“, katero podajo ob 3. uri popoldne. Igra je zanimive vsebine, polna zdravega humorja in jo je priredil naš rejak g. Jaka Špicar v slovenskem narečju. Pridite, da vidite, kako leze Zagrebčan na Košuto!

Globasnitz—Globasnica. V nedeljo 4. aprila ponovi naše društvo veliko pasijonsko igro „Trpljenje in smrt Jezusa Kristusa“. Začetek ob 3. uri pop. pri Šoštarju.

Wellersdorf—Velinja ves. Na velikonočni ponedeljek igra bilčovsko društvo pri Knaberlnu ob 3. uri pop. „Jezičnega dohtarja“. Vmes pevci in tamburaši.

Rinkenberg—Vogrče. Na velikonočni ponedeljek priredi naše društvo pri Škofu veselo štiridejansko „Micki je treba moža“. Vstopnina je znižana. Kdor se hoče razvedriti, naj pride!

Mellweg—Melviče. Na velikonočni ponedeljek in na belo nedeljo priredi naše društvo ob 3. uri pop. v svoji dvorani veselo igro. V ponedeljek je hkrati občini zbor društva, vmes petje in govor.

Eberndorf—Dobrla ves. Na velikonočni ponedeljek se vrši po sv. maši ob 9. uri v društveni sobi letošnji občini zbor z običajnim sporedom.

GOSPODARSKI VESTNIK

Nasveti izkušenega sadjarja.

Vsako leto sade naši kmetje sadna drevesca. Ne cenim pretirano s trditvijo, da smo v zadnjih 2 letih na slovenskem Koroškem nasadili do 4000 mladih drevesc letno. To je znak, da raste zanimanje za umno sadjerejo in da postaja sadjarstvo vedno bolj važna panoga našega kmetijstva.

Že kr prvo vprašanje je važno: kje naj naročimo mlada drevesca? Kar tiče krepkega razvoja drevesc, nam velike drevesnice rade ustrezajo. Vse drevesnice goje sadna drevesca na dobri zemlji in podpirajo rast z izdatnim gnojenjem, da so drevesca čimprej godna za oddajo in da čim bolj ugajajo odjemalcem. Izkušnja pa uči, da uspeva drevesce tembolj, čim bolj se ujemata podnebje in zemlja, kjer je drevesce vzrastlo, s podnebjem in zemljo, kjer drevesce sadimo. Zato imajo posamezne dežele in posamezne doline svoje drevesnice. Kupujmo drevesca v najbližnjih drevesnicah. Nakup sam je hkrati zadeva zaupanja.

Pred sajenjem je treba marsikaj premisliti. V splošnem sadimo preveč hrušk-moštnic. Doraščena hruška nam da do 400 l mošta, ki najde zaen-

krat razmerno dobro ceno. Ker pa je po naših krajih posajenih že veliko mladih hrušk, je upravičena bojazen, da pride kmalu čas, ko bo pridelek mošta preobilan in bo njegova cena padla. Lažja je zadeva pri gospodarskem in namiznem sadju. To sadje kupuje tujina in ga zato najlažje vnovčimo.

Pred nakupom drevesc si moramo biti nadalje na jasnem, kje bomo sadili. Vedeti moramo, kakšno zemljo imamo na razpolago, rodovitno ali slabšo, težko ali lahko. Fino namizno sadje uspeva samo na dobri zemlji. Vetrovna lega nadalje je manj pripravna za debel sad, ker ga veter otreša. Kdor o tem nima izkušnje, naj se posvetuje s sadjarjem ali drevesničarjem, kateremu zaupa.

Ko naročena drevesca sprejmemo, jih ne smemo takoj vsaditi. Najprej jih položimo v vodo, ker so se pri prevažanju izsušila. Zadostuje, če stoji korenjska krona v vodi, škoduje voda seve tudi ne deblu. V vodi ostanejo drevesca 12 do 48 ur, voda naj je stoječa, da ne opere vse prsti s korenin. Jaki priporočljivo je, da pomočimo drevesca nato v zmes ilovice, namočene v vodi. Na prostem nato izkopljemo jamo, v katero pripravimo nekaj ilovice, prilijemo vode in mešamo, da nam nastane nekak ilovnat močnik. V to mešanico devamo korenjske krone, da jih popolnoma obda. Ta mešanica ostane v zemlji vedno vlažna in se drevesce vsled pomanjkanja vlage ne posuši.

Zemljišče, kjer hočemo saditi, moramo izmeriti in točno določiti jame za sajenje. Razdalja med drevesci naj bi znašala 8—10 metrov. Večja razdalja tudi ne škoduje. Med vrstami bodi razdalja poljubna vendar enakomerna, da dosežemo gotov red, ki nam je nujno potreben, posebno še, če je zemljišče pripravno za oranje. Sadje namreč najbolje uspeva, če zemljišče obdelujemo. Vsaj vsako 3 leto obdelano kot polje in nato zasejeno s travno mešanico omogočuje dobro gnojenje in zračenje zgrnje plasti. O drevesnih jamah in sajenju pa v prihodnji številki.

Tudi na vrtu je potrebno menjavanje sadežev. Na vrtu imamo tri skupine zelenjadi, ki črpajo različno hrano iz zemlje. Nekateri imajo rade hlevski gnoj in krepko uspevajo po njem; sem spadajo zelje, ohrovt, karfijola, zelena, por, kumare, buče, špinača, salata, redkvice, paradižnik in paprika. Druga skupina ima rajši že razkrojen gnoj, torej zemljo, ki smo ji nagnojili pred letom ali dvema. Sem spadajo fižol, endivija, radič, zgodnja repica, črna redkev, koleraba in dišavna zelišča. Tretja skupina zelenjadi zahteva samo močno zemljo in sicer so to: motovilec, rdeča pesa, korenje, grah, čebula in česen. — Potemtakem torej kaže vrt deliti v tri dele, ki jih potem primerno gnojimo in oskrbujemo.

Apno in živina. Za tvorbo kosti sta potrebna fosfor in apno. Krma brez apna ima pri živini za posledico mehkokostnost in kostolomnico. Prav malo apna je v kislem senu, pesi, krompirju in repi, nekoliko več v raznih žitnih slamah, plevah in otrobih. Več apna se nahaja v žitih in v oljnatih pogačah. Če apna ni dovolj v krmi, ga moramo nadomestiti s klajnim apnom, t. j. bel prašek brez posebnega vonja, mnogo apnom in fosforno kislino. Mlečne živali, mlade živali in nezadostno krmljene živali morajo dobivati na dan vsaj nekaj gramov klajnega apna, pomešanega med krmo.

Zadružna pisarna javlja: na prodaj je 1000 kg ržene slame, 2000 sladkega sena, 60 kg kislega zelja in deteljno seme; nadalje se prodaja 1 celjak (Hengst), 20 mesecev star, pasme Haflinger, po nizki ceni. — Kupuje se 1 plemenski merjasec. — Obrnite se na zadružno pisarno v Celovcu, Viktringerring 26!

Gospodarji, pozor! Zadružna pisarna namerava v deželo uvesti hrvaške mezge (mule). Živali so sila odporne in skromne in se bodo dobro uveljavile v našem gospodarstvu. Njihova cena je razmerno nizka. Gospodarje-interesente prosimo, naj javijo svoje naslove zadružni pisarni, kjer izvejo vse ostale podrobnosti.

Torta s kavno kremo. Vzemi 4 jajca, 18 dkg sladkorja in 1 zavitek Dr. Oetkerjevega vanilijevega sladkorja, zmešaj v penečo kremo, pridaj 18 dkg zribanih mandljev, 30 komadov zmletih kavnihih zrn in ¼ zvitka Dr. Oetkerjevega pecivnega praška „Backin“, primešaj in peci v namazanem modelu 30—35 minut pri srednji toploti. Ohlajeno torto prereži čez polovico, nadevaj s spodaj navedeno kremo, s katero pomaži torto tudi zgoraj, potrosi z debelo narezanimi mandlji in jo postavi na hladno. — Krema: Z 1 zavitkom

Dr. Oetkerjevega kremnega praška „Dibona“ z vanilijevim okusom vmešaj 5 dkg sladkorja in ½ l mleka v kremo po navodilu na zavitku praška, pridaj 3 žlice močne črne kave in mešaj do popolnega ohlajenja. Da dobiš lepšo barvo, prideni še 2—3 žlici kavnega ekstrakta. 15 dkg presnega masla mešaj z 10 dkg sladkorja in 1 zavitkom Dr. Oetkerjevega vanilijevega sladkorja, da postane peneče, prideni počasi po žlicah mrzle kreme in stopaj s snežno ruto, da postane trdo.

Velikonočne tortice. 25 dkg moke zmešaj s ½ zavitka Dr. Oetkerjevega pecivnega praška „Backin“, 14 dkg sladkorja, 1 zavitek Dr. Oetkerjevega vanilijevega sladkorja, 2 rumenjaka, 1 žlico mleka, 5 kapljic Dr. Oetkerjevega limoninega pecivnega olja in 18 dkg presnega masla hitro in dobro zamesi v testo, tanko zvaljaj, izreži enako velike okrogle rezine in jih peči na nenamazan plošči 15—20 minut, da postanejo zlatorumena. Ohlajene zložijo z nekoliko marmelade po 3 skupaj; namaži tudi povrhu z marmelado. Nato oblij s čokoladno glazuro in okraši z velikonočnimi jajčki. — Glazura: 15 dkg sladkorja pusti vreti v ½ l vode do tankih niti, 3 rezine čokolade razmoči s presnim maslom, katerim pridaš vroči sladkor in obliješ. Odtečeno pospravi in zopet uporabi.

Velikovški trg minulega tedna: Na živinski trg so prignali 2 bika, 15 volov, 7 mladih volov, 50 krav, 4 telice, 16 svinj, 4 prašiče, 80 plemenjakov, 3 ovce. Cene neizpremenjene. — Na blagovnem trgu so bile sledeče cene: jajca 8—9, kokoši stare 2—3, mlade 1.50—2.50, sirovo maslo 2.40—3.20, pšenica (100 kg) 41, rž 30, oves 24, proso 21, ječmen 29, koruza 22, ajda 19 šilingov.

Vabilo

na

redni letni občini zbor

HRANILNICE IN POSOJILNICE V PODRAVLJAH

r. z. z. n. z.,

ki se vrši na velikonočni ponedeljek dne 29. marca 1937 ob 15. uri v Podravljah št. 1.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1936.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Opomba: Ako ob navedenem času ni navzočih zadostno število članov, se vrši pol ure pozneje drugi občini zbor, ki bo sklepal pri vsakem številu navzočih zadružnikov.

K obilni udeležbi vabi

27

Načelstvo.

Prodaj manjše posestvo, na katerem se more rediti 3 glave živine, ima zrel les in mutni mlin. Vprašati je pri: Breznik Franc, p. d. Posile, Spodnje Medgorje, p. Grafenstein. 29

Zahvala.

Ob bridki izgubi naše prerano preminule zlate sestre, svakinje in tete, gospodične

Terezije Wutte

v Apačah,

se vsem pogrebem, ki so rajno v tako obilnem številu spremljali na njeni zadnji poti, in darovalcem vencev prav prisrčno zahvaljujemo. Prav posebna zahvala še č. župniku Josu Rudinu za mnogoštevilne obiske v času njene dolge boleznin in za v srce segajoče poslovilne besede ob odprtem grobu. Naša zahvala velja tudi sosedom in sosedam, ki so ji s vojimi obiski lajšali trpljenje.

V Apačah, v marcu 1937.

28

Žalujoči zaostali.